

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VII. Superiores responsiones exemplis ac rationibus illustrantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

qualibet persona consistente; ut dum dixeris, *Deus est infinitus, omnipotens, Creator & Dominus universorum*. Imperite ergo in hisce salebris Sociniani versantur.

26.
Obiectio 9.
Sociniani.

SOCIN. Ex doctrina Trinitatis multa consequuntur absurda. Sequitur primo, veras esse has duas contradictorias, Deus est genitus, & Deus non est genitus. Tum eandem rem communicari, & non communicari, quum Filius habeat communem cum patre naturam, non paternitatem, quæ cum natura res una est. Item sequitur esse simul tres Personas, & unam præcedere aliam, & opera certo ordine distribui inter plures, quorum una est operatio. In has casses incidunt (inquiunt novi Ebionitæ) adoratores Trinitatis.

27.
Solutio
Catholici.

CATH. Nullum absurdum ex fide Catholica derivatur. Non primum, quia si in his propositionibus, Deus est genitus, & Deus non est genitus, supponat Deus pro diversa persona, nulla est contradictio: si in prima supponat pro filio, in secunda pro omnibus personis indeterminate; non sunt hæ propositiones simul veræ, sed prima vera est, altera falsa. Non sequitur secundum, quoniam Essentia patris communicatur filio, sed non communicatur personaliter, videlicet secundum rationem, quæ constituit personam patris, ut nono libro explicabimus. Non ultimum denique;

sunt enim Divinæ personæ simul æternitate ac natura, sed tamen una habet originem, & procedit ab altera. Opera autem ad extra sunt quidem tribus personis communia, ut habetur Joan. v. 17. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor: & Quacunque Pater facit, hæc & filius similiter facit*. At in operibus diversæ rationes sunt distinguendæ: quarum aliqua ad communem pertinent omnipotentiam, aliqua ad personalem proprietatem. In exemplo sit, quando in Jordane vox Patris intonuit, *Hic est filius meus dilectus, &c.* vocis sonum tota Trinitas creavit, sed verborum significatio ad solum Patrem pertinuit. Dominica pariter incarnatio, in quantum est conceptio & productio hominis, etiam à Patre, & Spiritu Sancto peracta est; nam de Patre dicitur: *Quem Pater sanctificavit, & misit in mundum*: & de tertia persona, *Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*. Sed prout Incarnatio est assumptio ac terminatio naturæ humanæ, est solius Verbi, quia terminare naturam non opus est omnipotentia, sed munus hypostasis. Ita quoque Columbæ species, in qua visibiliter Spiritus Sanctus apparuit à tota Trinitate est perfecta, sed conditio Doni est soli Spiritui tribuenda. At de postremo hoc argumento plura S. P. Augustinus lib. 11. de Trinitate cap. v.

C A P U T VII.

Superiores responsiones exemplis ac rationibus illustrantur.

S U M M A R I U M.

1. 2. & 3. per exempla firmatur dari SS. Trinitatis Mystrium.

4. Demonstratur Trinitatem personarum non officere D. Simplicitati.

Exempla &
Rationes re-
sponsionum
Catholici.

PROPOSITA contra Trinitatem argumenta urgentur fere omnia à Wozogenio Barone Austriaco Sociniano, qui Crelliana sophismata sub nova quadam larva produxit, postquam adversus Crellium doctissimi viri pugnaverant. Dignus autem videbatur, cui singillatim responderetur, quod omnia Majorum suorum arma tractaverit, idque callida dexteritate: ceteri autem Scriptores ineant ut plurimum cum solo Crellio certamen. His ergo hæreticis concedendum est Trinitatem mysterium esse, quod mentem superat omnium creaturarum. Verum nec desunt in rebus creatis exempla, quibus quodammodo comprobetur.

R. P. Berti Theol. Tom. II.

Tenent primum locum permulta Trinitatis vestigia, quæ in creaturis occurrunt. In his primum sunt generationes, quæ cum sint perfectiones rerum (est enim perfectio gignere sibi simile) non debet Deo repugnare: unde Isaias inquit, *Qui alios parere facio, ipse non pariam? qui ceteris generationem tribuo, sterilis ero?* Compertum quoque est esse in Deo summam felicitatem & beatitudinem: ad quam requiritur societas, & consortium aliorum: Societas autem hominum vel Angelorum ad Dei beatitudinem conferre nequit, cum summum bonum mutuari non debeat à re creata felicitatem. Idem affirmandum est de perfecta amicitia, qualem in Deo esse

I.
Generaciones
creaturarum
indicant Tri-
nitatem.

E 2

esse non videtur in dubitationem revocandum. Sunt pariter innumerae similitudines, quæ ob oculos nostros versantur, quarum unam affert S. P. Augustinus. serm. 38. de Verbis Ap. cap. 7. ex aqua, dicens: *Fons, fluxus, & potio sunt aqua, & tamen nihil horum est alterum.* Aliam serm. 1. cap. 3. à sole, scribens: *In sole tria sunt, & sicut videmus separari non possunt, cursus, splendor & calor.* Tertiam petit de Fide & Op. cap. 9. ab igne, *in quo sunt simul splendor, motus & calor.* Profert & quartam lib. xiv. de Trinitate his verbis: *Mens meminit sui, intelligit se, diligit se: hoc si cernimus, cernimus Trinitatem, nondum quidem Deum, sed imaginem Dei.* In omni creatura vestigium extat Trinitatis, secundum quod unum aliquid est, & secundum quod aliqua specie formatur, & secundum quod quemdam ordinem tenet, ut idem Augustinus explicat lib. vi. de Trin. cap. ultimo. Accedit perfectio numeri Ternarii, cuius invenimus ordinem in rerum naturalium principiis, in partibus temporis, in corporum dimensionibus, in animarum potentiis ac speciebus, in differentiis motuum, in unaquaque re, quæ producta fuit in mensura, numero, ac pondere, & cui inest terna perfectio, unitas, veritas, bonitas. Quare perfectissimam quamque rem hoc numero designamus, ut cum dicimus aliquem ter beatum, terminum. Sed de his plura apud Bongum de mysteriis numerorum. Legite & D. Thomam 1. P. q. 45. art. 7. Estium in 1. Dist. 3. §. x. & xi. & Contensonium lib. 3. differt. 3. cap. 1. Speculat. 2.

2.
Trinitas non
repugnat
naturali ra-
tioni.

Atque hisce exemplis possumus Trinitatis mysterium etiam rudibus insinuaré. Quibus addam palmaria quædam ex Conflictu Serapionis, & Arnobii, qui extat Tom. viii. Biblioth. PP. pag. 203. Peto (ut quæ illic pluribus comprehenduntur, paucis exponam) cur Trinitas naturali rationi repugnat? Num quia fieri non potest, ut eadem sit multarum personarum operatio? Nequaquam, Duorum quippe oculorum est unus contuitus, duarum aurium unus auditus, duarum manuum unus tactus, duorum pedum unus gressus, duorum laborum unus sermo. Si dixeris has operationes non esse perfectas in uno duntaxat principio; ponantur tres pretiosæ margaritæ obscuro quodam in loco, & singulæ eodem lumine pariter conspiciuntur. Si ergo multi pretiosi lapides uno fulgore ornatum sui splendoris ostendant, quomodo nequeunt

plures personæ unica fidei luce in una divinitate discerni? At, inquis, tres margaritæ eundem numero valorem non habent. Ita est: sed possunt industria artificis itanecti, ut unum regis diadema componant: & si arte plures construuntur gemmæ, ut sint regni unus diadema; quare in uno divinæ fecunditatis thesauro esse nequeunt plures personæ ita naturaliter compactæ, ut singularum unum sit regnum, una Potestas, una divinitas? Fieri non potest, dices, ut multorum unum regnum sit, atque indivisum imperium? Etiam; nam tres imperatores aliquando pari potestate regnaverunt, Augustus, Antonius, Lepidus, qui instituerunt Triumviratum; & iterum tres filii Constantini, & rursus, Honorius, Arcadius, Gratianus, licet non tanta animorum, quanta decuisset, consensione. Cum ergo temporale imperium talem in se continere valeat concordiam pacis; quanto erit major consensio, & unitas personarum in regno, quod nulla potest animorum discrepantia turbare? Instas non posse divinæ majestati mortale regnum aptari, cum trium Augustorum unus sit genitus tempore, ante alium, ac senior ætate juniores præcedat: sed dicam econtra, hoc inter temporale, æternumque regnum interesse discriminis, quod in illo unus est semper altero anterior, quia ipsorum vita tempore præterlabitur, sed æternitas omnis successionis ac mutationis esse expers. Affirmas imperceptibile esse, quod una persona originem habeat ab alia, & tamen singulæ sint duratione coæquales. Verum occurro asserens, non repugnare quod plura simul sint coætærna, & unum proficiatur ab alio: quandoquidem ex flatu vox, ex voce efficitur sermo; & uno eodemque momento flatus, vox, & sermo oriuntur. Hæc aliaque permulta in citato conflictu Serapionis, & Arnobii digna lectu reperies, valde utilia, si cum ingenii moderatione legantur: & longe plura, sed sublimiora, apud Augustinum toto libro ix. de Trinitate.

His addere possem plurima miracula, quæ reddunt Trinitatis mysterium evidenter credibile, demonstrantque non esse humana ratione temere investigandum aut impugnandum pertinaciter. Quædam vide in Magno Theatro vitæ humanæ Tom. vii. pag. 219. alia in vita Basilii, quam scripsit Amphilochius, nonnulla apud Victorem Vitensem lib. i. de Persecutione Vandalica, & Gregorium lib. i. dialogorum cap. 32. lege & Baronium Tom. vii. ad annum Christi 583. num.

3.
Miracula
credibile fa-
ciunt Mys-
terium Trini-
tatis.

42. & 43. Unum narro tantum maximum ac perpetuum, nobis domesticum, & ad hæreticos convincendos aptissimum. In cista enim fellea B. Claræ Sanctimonialis nostri Ordinis reperti sunt post obitum tres globuli, in trianguli formam dispositi, imagine, colore, & pondere pares: quorum unus tantum pondus habet, quantum duo aut tres: tres item quantum duo, vel unus; ita ut, siue separatim spectentur, siue omnes simul, siue unus cum duobus comparetur, nullum vel minimum sit inter illos discrimen. Qui, ut Ecclesia loquitur, *Sanctissima Trinitatis Symbolum referentes* servantur adhuc in pretiosa cruce dispositi una cum passionis Christi mysteriis mirabiliter in corde ejus impressis.

4.
Trinitas Personarum
non officit
D. Simpli-
citat.

Exemplis ac miraculis accedit argumentum, quo simul demonstratur Trinitatem personarum non officere Divinæ simplicitati. Tantum abest ut plures Personæ destruant Divinæ substantiæ unitatem, uti opponunt hæretici; quin potius nisi in Deo esset distinctio trium personarum, non foret Deus summe unus, qualem esse ratio naturalis evincit. Etenim supponatur in divinitate una tantum Persona. In ea, si aliæ Divinæ personæ dari nequeant, operationes in-

tellektus, & voluntatis nullum terminum subsistentem producent; nam si producant, jam habemus Personas. Atqui si intelligendi, & volendi operationes nullum terminum substantialem producant, Deus non est perfecte unus, sed in substantia compositus. Ergo nisi plures dentur personæ, non salvatur in Divina substantia naturalis unitas & simplicitas. Probatur minor: Aut Divinæ operationes sunt eadem Divina substantia, aut sunt prolationes & actiones à Divina substantia distinctæ? si hoc asseris, compositum Deum pronuntias, ut recte ait Irenæus lib. 1. cap. 18. Si vero propter unitatem, ac simplicitatem Divinam non distinguis operationes à Divina substantia: ob eandem causam non debes distinguere à Divina substantia intelligentem, ac volentem, terminum intellectionis ac volitionis. Quæ argumentatio non valet de operationibus transeuntibus, cum istæ connotent terminum extrinsecum, & natura sua à divinitate sejunctum. Ex quibus obiter nota, pluralitatem personarum divinarum nullam in Deo inferre compositionem, sed summam simplicitatem, ut dixi lib. 11. cap. 111. Propositione ultima.

CAPUT VIII.

De Verbi divini ante Incarnationem præexistentia.

SUMMARIUM.

1. Proponitur status questionis.

2. 3. 4. & 5. Probatur Dei filium fuisse in aliqua substantia ante temporalem sui conceptionem

à n. 6. usque ad 22. diluuntur Sophismata diabolica.

1.
Præexisten-
tia verbi Di-
vini ante In-
carnatio-
nem.

CÆTERORUM hæreticorum, qui in Christum Dominum impiissimas eructaverunt blasphemias, tres videntur, ac sunt profecto, iniquissimi, Cerinthus, Arius, Socinus. Cerinthus circa annum vulgaris Æræ 80. illum puerum hominem prædicavit asserens ante Mariam non fuisse; quem secuti sunt Ebionitæ sic dicti, vel ab Ebione quodam, vel quod ab Ethnicis, Judæis, & Christianis derelicti, fuerint אביונים, id est pauperes ac miserrimi. Adversus hanc pestem scripsit Ephesi Evangelium Joannes, ut auctor est in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis S. Hieronymus. Arius deinde vertente anno 320. aut paulo ante, ex Schismatico & fau- tore Meletii factus est ductor hæreticorum, & Filio Dei divinitatem negare ausus est; quem proscripsit sacrosancta

Nicæna Synodus, & Patres quarti sæculi confutarunt. Socinus Sabellianorum, ut supra vidimus, fermento corruptus etiam Ebionitarum, & Arianorum errores sectatus est, ita ut habeatur ætate quidem posterior, sed primus impietate ac perfidia. Nam cum Sabellio unam statuit in divinitate personam, cum Ebionitis negavit Christum Deiparæ tempora præcessisse, & cum Arianis adversus Filii divinitatem pugnavit: neque paternam generationem fateri voluit, neque Verbi consubstantialitatem cum Patre. Itaque refutata hæresi Sabelliana, videndum est, an Christus ante temporalem sui conceptionem præextiterit, deinde utrum sit verus Filius Dei, ac postea an sit æterno Patri consubstantialis. Nunc de priori questione.

E 3

PRQ.